

การประชุมใหญ่ประจำปี "ความก้าวหน้าโครงการสืบสานพระราชปณิธานสมเด็จพระเจ้า ด้านภัยมะเร็งเต้านม"

วันที่ 10 ม.ค.63 ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น

เรื่อง ระยะ (Staging) ของมะเร็งเต้านมตามระบบ TNM

วิทยากร นพ.ชลทิศ อุไรฤกษ์กุล

บันทึกโดย นางภักชอุดา บ่อคำเกิด ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน

เนื้อหา TNM คือ ระบบในการพิจารณาว่ามะเร็งอยู่ในขั้นไหน หรือ Staging โดยจะพิจารณาร่วมกันใน 3 ปัจจัยได้แก่

1. T หมายถึง Tumor โดยเกี่ยวกับก้อนมะเร็งนั้นจะพิจารณาที่ขนาดของก้อน โดยก้อนเล็กค่า T จะน้อยกว่าก้อนใหญ่
2. N หมายถึง Node Involvement หรือการแพร่กระจายไปยังต่อมน้ำเหลืองใกล้เคียง
3. M หมายถึง Metastasis คือการที่มะเร็งแพร่กระจายไปยังอวัยวะอื่นๆ

T = Tumor

TX ไม่สามารถประเมินขนาดของก้อนมะเร็งได้

T1 ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของก้อน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ซม. โดย T1 สามารถแบ่งย่อยได้เป็น

-T1mic ขนาดก้อนเล็กกว่า 0.1 ซม. (กล็องจุลทรรศน์)หรือเรียกว่ามี Microinvasion

-T1a ขนาดก้อน > 0.1 ซม. แต่ ≤ 0.5 ซม.

-T1b ขนาดของก้อน > 0.5 ซม. แต่ ≤ 1 ซม.

-T1c ขนาดของก้อน > 1 ซม.

T2 ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของก้อนมากกว่า 2 ซม. แต่ไม่เกิน 5 ซม.

T3 ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของก้อนมากกว่า 5 ซม.

T4 ขนาดของก้อนขยายไปจนถึงผนังหน้าอก หรือผิวหนัง หรือทำให้เกิดการอักเสบจนเห็นผิวหนังที่มีก้อนอยู่เกิดการอักเสบ บวม แดง โดยสามารถแบ่งย่อยได้เป็น

-T4a ก้อนขยายไปยังผนังทรวงอก

-T4b ก้อนขยายไปยังผิวหนังบริเวณทรวงอก

-T4c ก้อนขยายไปทั้งผนังทรวงอกและผิวหนัง

-T4d มะเร็งที่มีการอักเสบ โดยผิวหนังที่เหนือก้อนมะเร็งมีการอักเสบ บวม แดง ร้อน และปวด

เมื่อเวลาไปสัมผัส

N = Node Involvement

NX ต่อมน้ำเหลืองไม่สามารถประเมินได้ (ยกตัวอย่างกรณีที่ได้ทำการผ่าตัด เอาต่อมน้ำเหลืองออกไปก่อนหน้านั้น)

NO = ไม่มีเซลล์มะเร็งในต่อมน้ำเหลืองใกล้เคียง

N1 = พบเซลล์มะเร็งเฉพาะที่รักแร้ แต่ไม่พบที่ตำแหน่งอื่นๆ

N2 = พบเซลล์มะเร็งที่ต่อมน้ำเหลืองใต้กระดูกซี่โครง หรือถ้าที่รักแร้จะเป็นแบบติดแน่นกับอวัยวะอื่นด้วย แบ่งย่อยได้เป็น

-N2a พบเซลล์มะเร็งที่ต่อมน้ำเหลืองที่รักแร้ที่ติดแน่นกับอวัยวะอื่น

-N2b พบเซลล์มะเร็งที่ต่อมน้ำเหลืองที่อยู่ข้างใต้กระดูกซี่โครง (the internal mammary nodes) ไม่ว่าจะเห็นโดยการ Scan หรือ สัมผัสได้โดยแพทย์ผู้ตรวจ โดยไม่มีหลักฐานว่ามีเซลล์มะเร็งที่ต่อมน้ำเหลืองบริเวณรักแร้

N3 พบเซลล์มะเร็งของต่อมน้ำเหลืองที่อยู่เหนือหรือใต้กระดูกไหปลาร้า หรือพบได้ทั้งต่อมน้ำเหลืองที่รักแร้ร่วมกับใต้กระดูกซี่โครง แบ่งย่อยได้เป็น

-N3a พบเซลล์มะเร็งของต่อมน้ำเหลืองที่ใต้กระดูกไหปลาร้า (collarbone)

-N3b พบเซลล์มะเร็งของต่อมน้ำเหลืองทั้งที่รักแร้และใต้กระดูกซี่โครง

-N3c พบเซลล์มะเร็งของต่อมน้ำเหลืองที่เหนือกระดูกไหปลาร้า (collarbone)

M = Metastasis

Mx = ไม่สามารถประเมินการแพร่กระจายไปยังอวัยวะอื่นๆได้

M0 = ไม่มีหลักฐานของการแพร่กระจายไปยังอวัยวะอื่นๆ

M1 = มะเร็งแพร่กระจายไปยังอวัยวะอื่นๆ นอกเหนือจากเต้านมหรือต่อมน้ำเหลืองที่รักแร้

การพิจารณา TNM ร่วมกับการจะพิจารณา Staging นั้น จะนำ TNM มาพิจารณาร่วมกัน เช่น ก้อนมะเร็งเต้านมขนาด 3 ซม.(T2) และพบเซลล์มะเร็งที่ต่อมน้ำเหลืองที่รักแร้เท่านั้น (N1) ไม่พบหลักฐานของการแพร่กระจายไปยังอวัยวะอื่นๆนอกจากต่อมน้ำเหลืองที่บริเวณรักแร้ (M0) สามารถเขียนได้เป็น T2 N1

M0 Staging มะเร็งเต้านมโดยใช้ TNM

Staging	T	N	M
Stage 0	T is	N0	M0
Stage I	T1	N0	M0
Stage II A	T0	N1	M0
	T1	N1	M0
	T2	N0	M0
Stage II B	T2	N1	M0
	T3	N0	M0
Stage III A	T0	N2	M0
	T1	N2	M0
	T2	N2	M0
	T3	N1	M0
	T3	N2	M0
Stage III B	T4	N0	M0
	T4	N1	M0
	T4	N2	M0
Stage III C	Any T	N3	M0
Stage IV	Any T	Any N	M1

หมายเหตุ Tis = Tumor in situ , T1 รวม T1 mic ด้วย

***** โปรแกรมการ ประเมิน Staging *****

การนำไปใช้ประโยชน์

เมื่อผ่านการอบรมและได้รับความรู้เรื่องระยะ (Staging) ของมะเร็งเต้านมตามระบบ TNM แล้ว สามารถนำความรู้ที่ได้ ไปเผยแพร่และถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้รับผิดชอบงานมะเร็งเต้านมในพื้นที่ โดยผ่านการดำเนินงานตามโครงการสืบสานพระราชปณิธานสมเด็จพระเจ้ายา ต้านภัยมะเร็งเต้านม

ผ่านการตรวจสอบโดย

นางสาวภัทราพร ชูศรี นักโภชนาการชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน